

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

-- La correspondencia al Director --

Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de Las Yalls, 23.-Teléfono, 169.

SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.	8 » trimestre.
Un número sol.	1 »

Anuncis a preus convencionals.

Ayuy visitarà nostra industriosa ciutat lo fervent regionalista y catedràtic de la Universitat Compostelana, don Alfred Brañas, persona ben coneguda de nostres compatricis per sas arreladas conviccions regionalistas que tan bona llevar ha sembrat entre 'ls nobilíssims fills de la Regió Gallega.

La Redacció de LO CATALANISTA 's complau de la visita de tan ilustre patrici, y fa vots pera que li sia agradosa sa curta estancia entre nosaltres, fervents entussias-tas y admiradors de las glorias y passadas grandesas de la regió gallega.

L' APLECH DE LA SALUT

Avuy es l' Aplech; avuy es la diada en que de temps immemorial se reuneixen los pobles del Vallés y la Marina á l' entorn de la Verge Santíssima en son Santuari de la font de la Salut. ¡Que hermosa, quant bona es la Relligió tot encaminant á l' home envers sa eterna pàtria; l' hi dona motiu per que en aquesta vall de llagrimas, afalagui son esperit y s' expansioni son ánima y gosi en l' amor á Deu, en la terra que li hi dona vida, y en lo amor al próxim en lo germaní reunió dels pobles comarcants.

Figuremnos l' Aplech de la Salut en temps de nostres avis ab sas costums sencillas, quan encare no havia arribat la pestilencial alenada de laanomenada civilisació moderna, que lo uniformisme y los corrents del individualisme han escampat en nostre Catalunya.

De bon matí, aspirant lo suau y vivificador oreig de las matinadas de primavera, embaumat per lo deliciosíssim perfum de las flors boscanas, coloquemnos dal de la Serra de la Salut y estenem la mirada per los serpentajats camins que á ella afluehixen y de tramontana y de llevant, y de mitjdia y de ponent, se vehen venir serpentejant com llargas cadenas d' un rosari alegres collas de gent catalana, tots endiumenjats ab sos preuhats y llampants trajos.

Allá un grupo d' una família pagesa ab sa esbelta mula portant orgullosa sobre la xalma, la hermosa donzella dels quinze abrils, presa sa cintura per lo gipó de seda y cubertas sas espatllas per lo mocador d' anticuelas que á los raigs del sol espurneijan y sos punts brillants se confonen ab los punts brillants de las gotas de rosada que l' ayre gronxa sobre la punta dels esbarsers, y sos llavis de grana y sas galtas de rosa, comfonent la grana y la rosa de las gemadas flors que lo camí engarlandan.

Voltant á la galana pagesseta venen son pare y sos germans ab sos trajos de blau vellut y botonadas de plata y mes enderrera alegres collas uns á peu altres á cavall, tots alegres y entonant cants de la terra y comfonent ab son brujit los refilets del joliu rossinyol, los planyossos accents de la griva, y lo del solitari cucut que 'n lo fons de l' afrau resona, y fent coro ab los alegres vols de cotolius que ajogassats nedan pels ayres.

Lo camí de Sabadell está ple de gom á gom, tot es gatzara y alegria y en mitj de la llarga corrúa sobresurten los vermells gomfalons de la parroquia y llampegan las galonadas capas de la comunitat que ve en professó pera celebrar los divins ofeis.

La esplanada del Santuari va omplintse de gent de la comarca,

y comença á sembrar un camp de rosellas ab muníó de rojas barretinas moventse á dret y tort en mitj de la fumerad i de cent focs que van encenent per freijir las truitas y couer las costellas en mitj d' animadas rodonas. Tot es soroll, tot es gatzara, rellan los floyiols gemegan los sachs, y atronan l' ayre los tamborinos de cent pobles.

Sa petita ermita está plena de gom á gom, las alabanças á la verge no paran un instant y al defora s' arman rodonas inmensas y al so dels instruments tipichs, ballan lo contrapás las primeras pubillas del entorn lluhint los mes richs trajos, y los mes elegants joves rendeixen culta á la bellesa y al amor com l' han rendit á la regina de cels y terra.

Sants y venerables recors que nos han trasmés nostres avis y que sols un petit rastre 'n queda já que la avuy Ciutat de Sabadell res ne saboreja, avuy la festa de l' Aplech s' ha concentrat dintre la Ciutat y s' ha convertit en una festa prosaica, havent perdut son objectiu y sa poética bellesa.

Avuy la gent del entorn venent ab lo ferro-carril y ab carruatges; las flors y las aromas del camí quedan ofuscadas per lo fum de la locomotora, y per lo baf del carbó de pedra, y los alegres cants dels aucells que son l' armonía de la primavera, quedan sofocats per lo estrident xiulet de la máquina y per los triquillets dels tiros dels cotxes; las gentils ninetas de quinze abrils arriban promsadas per la muníó de la gentada, y son llavi de clavell y galdas de rosa está desfigurat per una espesa capa de polvos d' arros rebutjant lo benéfich oreig y lo tonificant sol de primavera que dona la vera frescura y sa color, per anarlo á buscar en las perfumerias.

Los jovens venen també á collas pero no pera buscar l' esbarjo en la esplanada del Santuari y allí esplayar son esperit entre l' amor diví y l' amor de la juventut, sinó pera tancarse dintre los cassinos y allí en mitx d' una admósfera asfixiant entregarse á la dança voluptuosa sens gust ni elegancia.

Arribá un temps en que la festa de l' Aplech eclipsá completamente la festa major en nostra Ciutat, pero gracias á que 'l poble catalá te per herencia lo sentit práctic, y l' amor á sas tradicions, al veures los fills d' aquesta població descarrilats del ver objectiu de sas festas, han tornat sobre sos passos y han restaurat sa festa major col·locantla fa uns quants anys á la altura de las mellors de Catalunya, y la festa de l' Aplech, si be no es possible tornarli la antiga poesia per haver cambiat la naturalesa de las cosas, de poch en poch va també encarrilantse á son primer objectiu, com es la reunió dels pobles comarcans en lo antich Santuari pera festejar y honrar á la Verge Santíssima nostra patrona de la font de la Salut.

P. C.

DISCURS DE GRACIAS

DE DON ALFRED BRAÑAS EN LOS JOCHS FLORALS D' ENGUANY.

No han escullit be mos respectables companys de Consistori. Apart de que en aquestas grans festas de la patria catalana correspon més aviat á sos fills il·lustres tal honor y preferencia, no hauria d'ésser l' obscur soldat gallego lo qui rendís las armas al peu d'etsetial gloriós de la hermosa dama, reyna gentil d'aquest torneig patriòtic, ni portés la veu pera donar las gracias en nom d'aquells que per sa inspiració y sos mérits tenen més alta graduació en las hosts d' Apòlus.

Més sia com vosaltres voleu y trobi bona ocasió lo més humil dels Mantenedors pera celebrar lo fet de que 'ls Jochs Florals d'enguany y la commemoració del quint centenari de sa instauració á Barcelona hagin resultat un verdader aconteixement gracias á la cooperació de las autoritats, á la presencia de las bellíssimas damas que constitueixen com la *Cort d'amor* de la Reyna del certámen y á la representació altíssima que tenen en aquest acte la Provensa, Mallorca, i Roselló y Valencia. A tan insignes representants tributa 'l Consistori un fervent vot de gracias, que fa extensiu als bons catalans pera 'ls qui la festa del gay saber es lo sagell de sa personalitat nacional y l' eterna lema de sas velles llibertats.

Avuy que després cinch sigles s' entaulan corrents de simpatia entre Catalunya y Galicia; avuy que abatuts y despreciats los antichs reyalmes lluytan pera trencar y esbossinar las cadenas d' esclavatje ab que 'ls subjecta 'l poder central, producte de las teorías políticas individualistas y de la filosofia racionalista moderna; avuy que las petites patrias s' aixecan ab orgull llegítim, espolsan sas sandalias y recullen del fanch los trossos de sos vestits, resoltas á no deixar-se befar ni oprimir per los tirans centralistas y preparantse pera 'l combat de la llibertat, es, més que casual, miraculós, que s' os hagi ocorregut designar enguany á un gallego pera dur la representació de sa terra en lo grandió centenari de vostra inefable festa nacional.

Y dich que es miraculós, perque sento temps há verdadera ánsia de llensar á tots los vents una sospita que he tingut sempre al llegir ó meditar la historia de nostra Edat mitjana: la sospita de que l' esperit poètic de la Provensa renasqué á Barcelona per la influencia dels trovadors gallegos en las Corts d' Aragó y Castella. Si aixó es cert, y 'n tinch una ferma convicció, la actual aliansa dels catalans y dels gallegos en la obra comú de la reconstitució de sas nacionalitats y en lo triomf de las petites patrias, ha trobat en la historia un llinatge tan poètic com antich y respectable.

Al mateix temps que en los boscos d'Aquitània, en los jardins del Llenguadoc ó en las montanyas de la Auvernia ressonavan los serveis y descorts, los planos y las albadas y pasterelas dels Bertran de Born, Radel, Vidal, Guillelm Rignier ó Pere Cardenal, en la nostra Galicia, ignorats joglars arresserats en hogarets miserables com l'oblidat *Pay da Cana*, a'l peu de Compostela, ó en las ciutats com l'inspirat Bernal de Bonabal, ó errants de castell en castell com lo célebre Aïras Núñez, Però Annes Mariño y tants d'altres cantavan sas trovas, pera sempre perdudas y de las que sols ne conservém fragments inútils en centons com lo *Cancionero del Vaticano* ó recullits piadosament per investigadors de bon criteri com en Murguía, en Lopez Ferreiro ó per literats aficionats á escorcollar arxius y biblioteas.

Un gallego, perque ho era de cert Rimbald de Vaqueiras, ha sigut ànima y vida de la pocsia provensal. Son biógrafa que 'l fá, segons Balaguer, contemporani del Rey Alfons VIII, nos lo presenta com trovador errant, arribat de Castella, d'ignorada naixensa y viatjant després per Fransa, Portugal y Orient fins que siguié 'l confident del Marqués Bonifaci de Montferrat.

Deixém de banda son nom Vaqueiras, genuinament gallego, y fixemnos en la rima que 'ns ha deixat y que 'l senyor Balaguer creu escrita en castellá, erradament en mon concepte. La rima de Vaqueiras está escrita en gallego antich, y pera millor proba vos ne convencereu posant costat per costat l'original y sa traducció al gallego modern, que tant se separa del castellá en la construcció sintáctica y en totas sas desinencias.

GALLEGO ANTICH

Mas tan temo vöstre pleito
todo 'n soy escarmentado
per vos aï pena è maltreito
e mei corpo lacerado,
La nueit cuan soi en mei leito
soi mochas ves resperado,
per vos, cré, e non profeito;
fallit soi en mei cuidado,
mais que fallir non cuideto,
mon corassó m' avet treito
e mont gent faulan furtado.

GALLEGO MODERN

Temo tanto à voso preito
qu' estou todo escarmentado
per vos hey pena è maltreito,
y-o meu corpo lacerado.
Moitas veces n'ò meu leito
pol'a no te hey sospirado
por vos, creede, è sin porveito,
fallido sò en meu coïdado
mais de fallir non cuido à eito,
meu corazón m'avès treito
è as xentes falan furtado.

Per la senzilla comparansa d' unas y altrás estrofas se comprén que Rimbalda de Vaqueiras, ab tot y *trovar* á la usansa provensal, conservá sempre 'l recort de son país y portá al mitjdía de Fransa la poesia tendra, melangiosa y planyívola dels trovadors gallegos.

Los noms donats á las trovas provensals se semblan tant als ga-

llegos que no es possible dubtar de son naixement y parentiu filològichs; las *vaqueiras*, especie de lletretas curtes, las *novas* y 'ls *lays* son paraulas d' estructura galiciana; los *layos* ó *salayos* que significan *queixas* com l' arrel dels *lays* provensals, composicions amorosas endressadas á planyer los desdenys d' una pageda ó la ausencia del ser estimat.

Las deficiencias dels historiadors han deixat ple de tenebras aquest grave punt, més á mon judici la influencia de Rimbaldo de Vaqueiras y coincidencia d' existir en la mateixa época trovadors gallegos ab circumstancia d' haverhi analogías íntimas en los noms donats á sas trovas y cançons, es lo bastant pera sospitar que la poesia dels *puigs* y de las *Corts d' amor* havia juntat espiritualment á catalans y gallegos allà en la aubada del renaixement y en la época caballeresca dels trovadors.

La guerra dels albigenses destrossá la Provença, y 'ls cantors dels jardins de Tolosa trobaren més tart espléndida acollida á Barcelona; en la Cort de Castella brillavan als darrers del siegle XIV inspirats poetas que imitavan las trovas y lays dels provensals, valentse empero tot sovint de la llengua gallega. Sobreixia entre ells N' Enrich d' Aragó, Marqués de Villena, qui, ensemps que trobava ab Joan II, conreuhava la poesia provensal á Aragó y Catalunya. Crech jo que al entusiasme del de Villena's degué principalment l' establiment del Consistori dels Jochs Florals de Barcelona l' any 1393. Lo Marqués tingué sovint relacions y lletres ab lo rey Joan I no es atrevit suposar que á tals amistats se degués la vinguda d' en Vidal de Besalú á Barcelona y 'l plantejament de la veneranda y hermosa institució qual *quint centenari* avuy celebrém.

Ara bé: dos íntims amichs tingué en sa joventut lo Marqués de Villena, y tots dos gallegos: era l' un *Macias el doncel* y l' altre *En Joan Rodriguez del Padrón*. N' hi ha prou ab llegir alguna trova del primer, com la que comensa *Catívo d' a miña tristura*, ó lo *Triunfo de las donas*, del segon, pera compendrer que abdos poetas imitavan á sor amich y mestre y componían en estil provensal y en cos y ánima pertanyían á la escola tendre u apassionada de *Rimbaldo de Vaqueiras*.

Sent, per lo tant, lo de *Villena*, *Macias* y *Rodriguez del Padrón* los qui, ajudats per Joan II, lo *marqués de Santillana*, *Villasandino* y tants d' altres mantenían enlayrada la bandera de la literatura provensal y eran, á Aragó y Castella sos mes ardents propagandistas y conreuhadors, no es aventurat defendre la opinió de que 'ls gallegos tinguessin una part molt principal en la instauració del Consistori poétich de Barcelona.

Y aquesta suposició, apoyada per una racional crítica històrica, es prou pera nostres intents. La simpatia ve de lluny. Instints poètics comuns han agermanat dos pobles que las mateixas desventuras, las lluytas politicas, las tiranias de la realeza, los absolutismes y fanatismes esdevinguts tornaren consemblants y que avuy, junts també, oposan unió resistent á las invasions del centralisme, tremolant lo penó de la llibertat sobre ls palaus runosos de sas respectivas nacionalitats.

Avuy no s' acoblan ja *ls bardes* de la terra cèltica ab los trovadors de Provensa y Catalunya pera lluytar ab las armas de la rima y mantenir entre si *amor, joia et jovent* ó pera discutir *tensions* en las *Corts* de las denas en la sala espayosa del senyorial castell, si no pera recobrar la llibertat perduda, resistir y fer enllá la opressió del centre y exclamar com los felibres en altre temps: *Tal com es la Provensa, nos agrada, es nostra mare y no renegarem may més d' ella.*

Avuy venim aquí tots, los de Provensa, del Roselló, de Mallorca, de Valencia y de Galicia; venim á oferir lo sacrifici de pau, la promesa d' amor en los altars de la patria, esperant que *l sol* de la llibertat, que ha lluhit á la fi pera la Irlanda, després de set sigles d' interminable fescor, se alsi sobre l' horitzó de nostras patrias, esplendent de llum, pródich de calor vivificant y germinivol.

De tots los llabis, del fons de totas las ánimas, surt en aquets moments solemnes la exclamació hermosa de *Adam Mickiewits* l' héroe y l poeta de la infortunada Polonia.—*Oh Litúnia, patria meva..., ets com la salut, que sols se aprecia en son just valor quan s' ha perduda. Si avuy admiro ta bellesa ab tot son esplendor, si cerco avuy mos colors mellors pera pintarte, es que perduda te ploro.*

Oh, sí, senyors. Altras tantas Polonias son nostras desgraciadas patrias, y si ha de reverdir lo patriotisme dels antichs trovadors, si ha de mantenirse viu lo foch de nestré esperit nacional, si alguna volta hem d' ésser lliures y amos de nostras cosas, deuen conservar-se y enaltirse solemnitats com aquesta, quin recort viurá en mon cor fins que 'n fassi pols la dalla formidable de la mort.

Y vos, senyora, que representau en lo trono de la poesia las tradicions de la patria y sou com lo símbol de la dona catalana, aplech de totas las gracias, superba en gentilesa y bell ayre, valerosa en los combats, educadora d' una rassa sóbria, conqueridora, treballadora, hospitalaria y noble, rebeu en penyora de ma veneració y estima eixa vera manifestació d' admiració y respecte, y de la patria gallega, en quin nom he vingut, una salutació reverent y entussiasta, testimoni elocuent de quan ma patria respecta y admira á la vostra.

Plagui al cel que á l' ombra dels Jochs Florals y ab la guia de la dona catalana, tornám un dia á cantar, no las glorias de la patria, sino 'l triomf complet de sas justas llibertats.

HE DIT.

HIMNE PATRIÓTICH

PER LA FESTA DE RIPOLL

Alleluia.

CHOR

Sobre l' ara de nou consagrada
Y devant de la tomba comtal,
Catalans, jurém tots la creuhada
Per salvar nostra casa payral.

I

Desde 'l cim del altívol Pirene,
De la Patria granítich bressol,
Deu centurias avuy ens contemplan,
Deu centurias de gloria y de dol;
Y del torb ab la veu espantosa
Nos preguntan cent héroes sagnants:
«De la Pátria que 'us dárem gloriosa
¿Qué 'n heu fet, qué n' heu fet catalans?»

II

En eix temple resposta solemne
A la veu dels passats podém dar;
Qui aixís alsa las santas ruínas
Son casal be sabrá restaurar.
Una á una las pedras caygudas
Una á una volém recullir,
Y anyorant las grandesas perdudas
Tornará nova gloria á lluhir.

III

Alsa 'l cap, Catalunya estimada,
Asserena aqueix front neguitós,

La garlanda de llor que l' ombreja
 Reverdeix ab rebrot ufanós.
 Ja 's desperta y somou ta fillada,
 Avant sempre, sens por ni desmay!
 Que una terra ab sanch d' héroes regada
 No pot ésser esclava jamay...

IV

Llengua santa, que d' independència
 N' es penyora que may pot fallar,
 Florirá en nostre llabi á tot' hora
 En lo temple com dintre la llar.
 Y del Dret, qu' es la vida del poble,
 Qu' es sagrat com la sanch que portém,
 Per eix Dret, qu' es la herencia més noble,
 Si morir fos precís, morirém.

V

Arborém lo penó de las Barras
 Eix blasó que la mar coneix prou;
 No volguém sé 'ls remensas d' Espanya,
 No s' ha fet nostre cap pera 'l jou.
 Ab la fé que á Ripoll hem jurada
 Tindrém Pàtria y tindrém llibertat,
 Y será nostra empresa guiada
 Per l' Estel que du al front Montserrat.

JAUME COLLELL, PBR.

JOCOS FLORALS DE BARCELONA

A dos quarts de quatre de la tarde del passat diumenge, ple de gom á gom lo magnífich saló de Llotja, adornat ab profussió de flors y tapisoss, entrá lo Consistori y las autoritats, entre los que hi vegegrem lo Governador civil, al Capitá General, al senyor Bisbe de la Diócessis, al president de la Diputació, acompanyat d'alguns senyors diputats, á una representació del ajuntament de Barcelona, y á representants d' alguns ajuntaments de Catalunya. Entre las personas notables, hi havia lo vis-president d' honor dels Jochs Florals don Teodor Llorente; lo caupolie dels felibres M. Felix Gras y alguns altres.

Lo Governador civil, Excm. Sr. D. Ramon Larroca, que ocupá

una presidencia declarará, en catalá, oberta la festa, y seguidament lo president del Consistori, Ilm. Sr. Bisbe de Vich Dr. D. Joseph Morgades y Gili, llegí lo discurs presidencial, oració digne de la fama del ilustre prelat, tant per la forma com pel fondo, y declaradament regionalista. Esperém poder donar á coneixer en sa integritat á nostres lectors tan important document. Consigném ara que arrencá llargas salvas d' aplausos.

M. Félix Gras llegí seguidament una salutació, en provensal, als escriptors catalans; salutació molt entussiasta que fou aplaudida frenèticament.

Lo secretari, don Joseph Puig y Cadafalch, llegí lo veredicte del Jurat. Dedicá un recort als ilustres regionalistas Constantí Llombart, Antoni de Bofarull, Joseph Borrell y Lluís Viader, morts durant l' any que acabava de passar, y seguidament se procedí á descloure 'ls plechs dels autors premiats.

Flor natural, consistent en una «Amaryllis viatta», fou concedida á la poesia *L' Aixut*, lema: «Nostre pá de cada dia», que resultá ser de don Ferrán Agulló, qui elegí Reyna de la Festa á la bella senyoreta donya Maria del Carme Joval y Pellisser, que entré mitj d' un esclat d' aplausos passá á ocupar lo trono. Llegí la poesia don Joseph Blanch y Piera, arrencant grans aplausos del públich.

Lo primer accéssit fou concedit á la poesia *Mitjdiada*, que resultá ser també de don Ferrán Agulló, qui la llegí.

Lo segon accessit se concedí á *Montanyana*, lema: «Del natural», poesia de nostra distingida compatricia donya Agnès Armengol de Badia, que fou llegida per lo canonge mossen Jaume Collell d' una manera magistral.

La *Englantina* la obtingué la poesia *Lo somni de Fivaller*, lema: «Agermanats s' aplegan etc.»; que resultá ésser de don Ferrán Agulló. Fou llegida per don Joseph Blanch y Piera.

L' accéssit primer l' obtingué *La creu de Matagalls*, que resultá ser de M. G. y fou llegida per don Narcís Verdaguér y Callís.

Lo segon, *La cansoun de la counteso*, poesia original de don Félix Descourt, del Felibrige.

L' accéssit á la *Viola d' or y argent*, l' obtingué la poesia *Lo plor d' Eva*, de don Jascinto Torres y Reyató.

Accéssit segon *Lo rajoler*, poesia de don Agustí Valls y Vicens.

Premi del Centre Escolar Catalanista: fou concedit á la Memoria *Consideracions sociològicas sobre 'l Catalanisme*, del Rvnt. doctor don Joseph Torres y Bages.

Premi del ajuntament de Reus: l' obtingué una memoria de don Ramon Nonat Comas.

Seguidament fou proclamat Mestre en Gay Saber don Ferrán Agulló, per tenir guanyats los tres premis ordinaris.

Terminá la festa ab lo discurs de gracias del Mantenedor don Alfred Brañas, llegintlo don Narcís Verdaguer. Publiquém avuy ab gust extraordinari aquest treball. Com veurán nostres llegidors l' ilustre regionalista gallego s' hi demostra tan erudit com entussiasta. Ha deixat veure sa ánima entussiasta en aquellas frasses, que arrancaren tempestats de picaments de mans.

S' acabá la festa ab una explosió de viscas á Catalunya y Galicia que ressoná llarga estona. Amenisá la festa la banda municipal.

Lo senyor Martinez Campos sortí visiblement disgnstat per las notas regionalistas, que de segur per no entendreho prou bé, ofengueren sos uniformistas oídos.

* * *

Al vespre, com de consuetut anyal se celebrá en lo restaurant de «Fransa» lo dinar dels Jochs Florals, revestint un entussiasme indescriptible com jamay havíam vist.

Prop de cent comensals ocupavan las taulas, esperant tots la hora en que l' entussiasme que fermentava en tots los pits trobaría ample sortida pera vessarse. Y tal hora arribá y desde tal moment no pararen més las aclamacions y los esclats d' aplausos.

Comensá 'l venerable caupolié del felibrige de Provensa, Félix Gras, qui presidía. Ab gran unció, aguantant en sa má la veneranda copa de las grans solemnitats de germanor, entoná l' himne *Coupo santo*, de Mistral, responentli á coro tots los presents. En Francesch Matheu recitá sa bella traducció de tan sentida poesia y seguidament la *copa santa* passava de má en má, sagellant tothom d' aquella manera la unanimitat d' aspiracions que flamejava en son cor.

Llegiren admirables travalls literaris los senyors Franquesa, lo poeta valenciá don Teodor Llorente y lo senyor Novellas de Molins.

Y en tal punt comensaren los brindis en que verdaderament hi battegava l' esperit dels presents, expressant la transcendencia de la festa, de més alcans, certament, que la celebració d' una festa ó un éxit literari, ja que 's referían á esperanzas y auguris d' una constitució política del pays, ben diferenta de la d' ara, tan desacreditada, tan incapás de res de bó. Seguidament brindá lo senyor don Ferrán Alsina en representació de la «Lliga de Catalunya».

Don Joseph Coroleu en representació del honorable Consistori, don Joan Permanyer com á president de la «Unió Catalanista».

Lo senyor Puig y Cadafalch doná lectura de las cartas rebudas d' Espanya y del Estranger aderinse á l' acte.

Brindá també don Felip Brertran y de Amat y lo senyor Verdaguer y Callís.

Dos representants del element catalanista jove al que s' havia dirigit algunes excitacions entusiastas, los senyors Coll y Capmany, del Centre escolar catalanista y del Centre Catalá de Sabadell, pronunciaren algunes frases ardentíssimas que bé demostraren que no endevadas confían en lo element catalanista jove los que li han sapigut inculcar tan patrióticas aspiracions.

Finalment s' aixecá 'l senyor Brañas, sent saludat ab una llarga salva d' aplausos. Improvisació fou la magnífica oració que pronunciá l' il·lustradíssim catedràtic de Santiago de Compostela, pero improvisació magnífica, que durá prop d' una hora, y que, ab tot y tanta extensió, fou trobada curta pels presents que la interrompián á cada punt ab nutridas aclamacions. L' il·lustre escriptor gallego nos parla de sa pàtria, de sas aspiracions regionals, del parentiu que té sa literatura ab la nostra, del abandono y vexacions de que es víctima son país, de sas esperansas d' are, del gran patrici en Murguía y de la persecució de que actualment es objecte, de sos companys de causa, y de la convediencia de que s' estableixin corrents de verdadera é intensa avinensa entre totas las regions germanas pera apoyarse mútuament, pera donar mes eficacia á sas reclamacions y pera avansar pas á pas totas plegadas cap al centre á fi de donarli lo més aviat possible una única estreta abraçada de mort. Terminá sa magnífica peroració recitant una magnífica poesia en gallego d' un seu compatriota, cautiú dels moros, qual nom sentím no recordar. En aquesta poesia lo cautiú hi recorda la campana del cloquer de son poble; en sas vigorosas y plásticas imatges s' hi veu brollar aquell tros de terra, pel cautiú tant fonament anyorada, tan hermosa y tan desgraciada ensemps. Y be demostrá 'l senyor Brañas l' armonia de sa llengua: lo gallego en los seus llabis te una dolsura sens igual.

Consignar l' esclat d' aplausos y aclamacions dedicat al senyor Brañas á la terminació del seu discurs es una cosa que no cal. Ningú s' oblidá de felicitarlo y d' encaixarhi ab l' entusiasme més coral.

NOVAS.

Aquesta tarde en los salons del «Centre Catalá» se celebrará una solemne sessió en obsequi al fervent regionalista y docte catedràtic de la Universitat de Santiago don Alfred Brañas qui no ha volgut sortir de Catalunya sense haver visitat avans nostre industriosa ciutat.

La sessió comensará á dos quarts de quatre, prenenthi part los senyors Bedós, Capmany, Durán, Quer, Casas y Guarro. La inspirada poetisa saba-

deliència donya Agnès Armengol de Badia llegirà sa preciosa poesia *Montanyana* premiada en los Jochs Florals d'enguany y pendrà part també la distingida senyoreta Toutain, cantant algunas magníficas cansons catalanas.

Lo senyor Brañas fara sentir en dit acte sa elocuent y autorisada paraula.

Per tal motiu es d'esperar que los salons del «Centre Catalá» se veurán molt concorreguts especialment dels bons regionalistas que tants desitjos ha demostrat de donar la fraternal abraçada al ilustre fill de la regió gallega.

L' ilustre publicista gallego don Alfred Brañas arribará á nostra ciutat en lo tren correu del matí dirigintse desde l' estació á visitar lo Colegi dels PP. Escolapis, Banch, Gremi de Fabricants y Casa de la Ciutat.

L' Associació de Católichs celebrarà durant los dias 14 y 21 del corrent festivitats de l' Aplech y Pascua respectivament solemnes festivitats literarias y musicals baix lo següent programa: 1.er se posará en escena lo drama históric en 3 actes *San Hermenegildo, ó el triunfo de la religión* 2.^{on} la divertida pessa en un acte *Lo promés de la Sila*.

Amenisará 'ls entractes la banda de guitarras y bandurrias de la Associació, que executarà una de las millors pessas de son repertori, cantantse per socis de la mateixa *Seré papallona y Canto de Amor*.

La expedició á Montserrat organizada per lo Centre Excursionista de Barcelona en obsequi als ilustres representants de Provenza, Galicia y Valencia que assistiren als Jochs Florals tingué lloch lo passat dimars, havent satisfet en gran manera als excursionistas y en especial als senyors Llorente y Brañas aixís com á la distingida senyora del últim, los quins no tenen prou llengua pera alabar la grandiositat y magnificencia d' aquell panorama.

Nos alegrém de que aixís haja sigut y de que se n' endugan un grat recart de sa visita á nostra Madona la Moreneta de Montserrat.

Hem tingut lo gust de veure l' obsequi que l' «Ateneo Sabadellés» ha fet á nostre bon amich y company, don Joseph Rovira, agraht als magnífichs travalls caligráfichs fets per dit senyor anunciant las festas en aquella associació celebradas y dels quals tantas vegadas nos hem ocupat ab elogi.

Consisteix l' obsequi en una ploma d' or, artisticament treballada y en la qual hi ha estampada una sentida dedicatoria en nostra llengua.

No cal dir quant celebrém l' obsequi á fet, nostre bon amich á qui felicitem de tot cor per distinció tan merescuda,

Lo passat dijous, conforme estava anunciat, l' ilustre catedrátich de Santiago de Galicia don Alfred Brañas, doná en lo Palau de Ciencias de Bar-

celona á las 11 del matí, una conferencia sobre Regionalisme y Parlamentarisme, dedicada al *Centre Escolar Catalanista*.

En la impossibilitat material d'ocuparnos en la forma que 's mereix la magnífica oració que pronomià allí nostre distingit amic senyor Brañas, preferim deixarho pera 'l pròxim número, á fi de ferho ab la extensió deguda.

Per avuy sols dirém que se li feu una entussiasta ovació al arribar tot just al Palau de Ciencias, continuant tota la conferencia que 's vegé interrompuda ben sovint per axordadors aplausos, y acabant á la sortida del senyor Brañas al Saló de San Joan, ahont aplegats un bon nombre d' estudiants no pararen de saludar y áplaudirlo fins que desaparegué de sa vista, aixordant l' espay als crits de ¡Visca Galicia! ¡Visca Catalunya!

Com ja haurán vist nostres llegidors per los periódichs de Barcelona, sembla que al general Martinez Campos lo trobá de mal humor la gaya festa dels Jochs Florals, celebració de nostra verdadera renaixensa, y ab tal motiu pronunciá, dirigintse al bisbe de Vich, algunas paraulas que si be denotan tot seguit al militar acostumat al mando, no escauhen gayre en boca de qui, convidat únicament y representant d' una autoritat per poca que fos lo que en aquell acte tenia, val la pena que mesuri las paraulas avans de posarse ab pugna ab los sentiments patriótichs de tot un poble.

Lo *Cronista de Barcelona*, referma, ab motiu de certas desautorisacions, eixidas á llum en alguns periódichs, lo dit per éll arrant de la festa y ab tal motiu ne protesta una vegada mes, com ne protestém nosaltres y ha de protestarne tot aquell que estimi la dignitat y 'l bon nom de Catalunya.

Lo general Martinez Campos al dir que á haverho sabut hi haguera enviat soldats, tal vegada 's creya trobarse á Cuba, sofocant insurreccions per tots los medis possibles, ó passant revista en un quartel com á general en quefe, pero l' actitud de tota la escullida concurrencia qu' omplenava á doll lo gran saló de Llotja li haurán fet veurer segurament que als catalans no se 'ls tracta com als negres de la Manigua.

Y en quant alló de *se acordarán de mi* si es cert que va dirho, que sembla increible en un home que ha arribat á ser president del Consell de Ministres, en sentit invers de lo que 's figura, cregui que resultarà una veritat com un temple. Cada any al terminar la festa dels Jochs Florals nos *recordarém* de sas arrogancias. boy plantent ab tota l' ánima als homes que portats per sas *corazonadas* no reparan ni en lo que representan, ni en qui son sos representats.

Durant aquestas festas tindrán lloch en tots los teatros de Sabadell extraordinarias funcions d' ópera, com també en totas las Societats de recreu escullits balls de societat ahont podrán divertirse y passar agradablement la diada los forasters que vinguin á visitarnos.

Havem vist anunciat en la «Revista Popular» de Barcelona un nou mes de Juny dedicat al Sagrat Cor de Jesús, escrit en català per don Feliu Sardà y Salvany.

Aplaudim de veras lo bon sentit práctic de nostre insigne compatrici, y desitjem que tinga molts imitadors, puig es una llástima veurer en mans de nostras paysanas no més que devocionaris escrits en llengua forastera.

Dilluns á las deu del mati, lo senyor quefe del Arxiu de la Corona d' Aragó feu entrega al senyor Bisbe de Vich, pera que sian trasladadas al cenobi de Santa Maria de Ripoll, de las cendras del Comte Borrell.

Aixaca acta de la entrega'l notari don Francisco de S. Maspons y Labrós.

Per últim, després d' una sessió de 68 horas, lo Congrès ha acordat facultar al govern pera que faigi 'l que vulgui respecte á las eleccions municipals y aquell que se 'n moria de ganas las ha aplassadas.

Las escenas del Congrès durant aquest temps han sigut ben be lo prelu-di de la agonia del sistema parlamentari. Convertit lo temple de las lleys en restaurant y casa de dormir, los diputats de totas menas se repartían per torn las horas d' estada en sessió y per torn també las de menjar y jeurer. D' interrupcions, frasses grossas, comedias, discursos, escándols y tot lo característich del parlamentarisme demanin. Total pera que la enérgica oposició de carlins y republicans fos inútil y 'l govern apoyat per la servitut y mansuetut de la majoría feta aposta pera aquestos cassos, fos amo de la voluntat nacional.

Ab quanta rahó va escaparli al célebre Moret aquella frase en un moment de sinceritat. «Mereixeríam que 'l pays 'ns tragués á cops de fuhet d' aquesta Cambra.

Mes no s' espanti que l' hora s' acosta y tart ó d' hora als polítichs se 'ls dona lo que mereixen.

Havem rebut un atent ofici de D. Andreu Guardiola y Feliu com á subdelegat de la Societat Colombofila Catalana invitantnos á la festa que tindrà lloch avuy á dos quarts de deu en lo carrer de Barcelona en la qual se llenrarán al vol 300 coloms misatjers de diferents colomar de Catalunya.

No duptém que la novetat de la festa atraurá numerosa concurrencia.

En la forma los anys anteriors acostumada convida la Academia Católica á tots los devots de Maria, á la Missa y Comunió general que 's tindrà en son propi Santuari de la Salut, demá dilluns, dia segon del Apiech, á las 6 en punt. Dirigirá breu exhortació lo R. D. Feliu Sardà y y Salvany, pbre., y cantarà la Missa y Salve lo chor de la citada Academia. Lo mateix dia á las 9 del vespre la Academia obsequiará á la Verge ab una espléndida Corona poética y musical en lo saló de la mateixa Academia.

LITOGRAFIA, IMPREMTA Y GRABATS DE M. BROSSA

CARRER DE LAS VALLS, NÚMERO 23. — TELÉFONO NÚMERO 169.

ESPECIALITAT EN TREBALLS COMERCIALS

ESQUELAS MORTUORIAS

ACCIONS, OBLIGACIONS, CHÈQUES, TITOLS Y BILLETS

Memorandums, Paper de cartas, Facturas, Circulars, Preus corrents, Catàlechs, Tarifas, Prospectes, Marcas de fàbrica, Targetas de visita, de envió, de participació, de naixement y casament, Calendaris, Diplomas, Programas, Mostruaris, Billets pera concerts, etc., etc.

PLEGADORS DE CARTRÓ.

GRABATS SOBRE ACER, COURE Y PEDRA

BIBLIOTECA ESCOLAR CATALANISTA

REGLAS MORALES Y DE BONA CRIANSA

PER J. PIN Y SOLER

AB APROBACIÓ DE L'AUTORITAT ECLESIASTICA

Peu: 6 Rals.—De venta en l'Administració d'aquest periódich.

CALDERERIA DE COURE DE PERE TRULLÀS

Carrer de la Salut, 34.-SABADELL.

Lo duenyo de dita Caldereria posa en coneixement de sos favorecedors y del públich en general, que además dels articles propis de la Caldereria ha posat un depòsit de canons de ferro de totes classes y midas, negres y galvanisats; canons de cristall pera nivells d'aigua; curvas de totes posicions pera unir ab los canons; grifos de bronze roscats y ab platinas; vàlvulas pera vapor, cos de ferro y guarnició de bronze; platinas-pera roscar y soldar; cargols engraxadors de cristall ab guarnició de llautó y metall blanch; manómetros pera indicar las atmósferas, y tot quan fagi referencia pera màquines de vapor, á preus lo mes econòmichs possible.

SALUT, 34 =SABADELL.